

VII. CETATEA SERGIDAVA.

(Urmare din Nr. a. tr. 42.)

D'in josu de Hatiegu, unde se impreuna ap'a „Mare“ cu ap'a Hatiegului in cotulu siesului mai redicatu, ce domnesce alviile acestoru ape impreunante, suntu urmele unei cetati vechi, loculu se numesce acum „Pe Grindanu.“ Urmele muriloru in lungu suntu de 120° in latu de 80° si din leontu de muri se vedu derimaturile mai redicate in 5 locuri, care au forma patrata obluuga, iara de catra resaritu dreptu la midiloculu intinderei muriloru, in departare de la ei in afara de 6° dreptu pe culmea pogorului spre alvia apei Hatiegului, stau urmele unui turnu rotundu in diametru ca de 4°; iara de la aceasta cetate spre amiadi preste ap'a „Mare“ in capulu satului S. Mariei din josu este locu de semenatura numitu „Seredei,“ aici anca sunt urme de o cladire, carea, dupa a mea opiniune, au fostu in dreptulu podului ce duce la cetate si au impreunatu pe aceasta cu drumulu lui Traianu.

La impreunarea apelor prenumite, de catra m. n. se redica o stenca semiovala ca de 150° de inalta si tare pedisia; pe culmea acesteia este unu turnu de vigilia incungiuratu cu vally afundu, ca, rele si acum este de 6° latu, si de 3° adencu; turnulu e unu „octogonu“ regulare, din leontu la unu parete de 1° de latu si parietele de catra m. n. cu done rupturi de aripi langa elu, si acum sta in susu inaltiatu de 6°, si grosu de 1¹/₂° — iara afara de turnu de catra r. se vedu urmele altoru cladiri cu acestu turnu impreunate.

Din acesta turnu sau vediutu tote cetatile si turnurile de pe tier'a Hatiegului, afara de done, celu de la Rechitosa si celu de la Crivadia, asiderea sau vediutu totu siesulu Streiului si cetatea Devei.

Acumu vine intrebarea, ca ce cetate au fostu aceasta de pe siesulu Hatiegului, a caria turnu de padia era acesta. — Decumva numirea locului la impreunarea apelor presemnate cu Streiulu, disa — „Orlea“, e mai veche in limba poporului Hatiegului, de catu cuventulu magiaru „Ór-alja“ — atunci cetatea acésta va fi intemeieta de „Oroles“ Ducele Getiloru, mai inainte de Chr. cu 180 ani, carele in campania Romaniloru asupra lui Philipu si Perseu, celoru mai de pre urma Regi Macedoniei, cu nefericitu successu au fostu amiculu Romaniloru, caria apoi sau Decebalu cu architectii si murarii Romani in acelu piscu iau claditu acelu turnu de padia, cu atata maiestria, séu Traianu iau redicatu deodata cu cladirea drumului ce tréce pe la polele acestui turnu de in Tiara Hatiegului pe Streiu in josu.

Apoi daca vomu asculta pe Dio Cass. in Trai. C. 14 carele dice cumca Decebalu, perdendu Sarmizegetusa, sau trasu in a doua cetate capitale langa Streiu — pe carea vediundu ca nu o pôte apara o au aprinsu, dupa ce thesaurele sale leau asediatu suptu apa Stréiu nu de parte de cetate:

Si daca vomu da crediamentu istorisirii lui Volf de Bethlen si a altoru scriitori Sec. al 16. cumca sub Isabella Regina sau aflatu in apa Stréiului in dreptulu S. Mariei, unde pogora doue custuri ale muntelui acoperite cu paduri spre apa, o multime mare de auri, pe carii Thesaurariulu Tierii Martinusie i au detienutu si din tr'ensii au trimisu daru Imperatului Ferdinand I. 100 de auri;

Atuncea urmele acestei cetate voru fi a doua Regia a lui Decebalu, fiindca pana astadi au ramasu in memoria omeniloru acelu cuventu cumca in loculu unde Stréiulu, din josu de satulu „Ciopea“ se impartiesce in doue ramuri, si ramulu

celu de catra S. Marie face o cotitura spre apus, din carea apoi decurge ramulu apei spre resaritu si iarasi se impreuna cu celalaltu —, care locu e departe de la aceasta cetate ruinata numai de 1 ora pedestru; — acolo la aceea cotitura se spune ca au pravalitu apa, viindu mare, unu lemnu batranu si subu densulu saú aflatu o boltitura, in carea, spargundu au aflatu comorile lui Decebalu. — Jara altii dicu, ca apa ar fi spartu si bolta si au rapitu cu sine din banii comorei, pe carii unii iau aflatu nisce pescari atunci, pe altii iau aflatu dupa aceea. — Totu in dreptulu locului aceluia, in anii trecuti, rumpendu apa in radiuru sau desvalitu — o pétra mare de marmore de 1° de lunga, si de 1/2° de lata, pe carea in midilocu nu e nici o scrisóre, inse de a drepta cum privesci la ea are pe Hercule cu Cerbérulu celu cu trii capete legatu langa sine de a stenga sa si sta acoperitu pe capu cu péle de leu redimatu in batiu; iara de a stenga é Joe cu fulgeru in mana stenga, si are langa sine Volturulu — tóte semiprotuberanter scobite, aceasta pétra se pastreadia acumu in curia familiei Kendefiane in Orlea, S. Maria.

Pentru ce aceasta pétra sau asediatu aci, si de cine? De Romani au de Daci, nu me incumetu a determina; batarca Dieii 'su ai Romaniloru, fara semi fie ertatu a dice: Póte dóra Decebalu cu robii de la Romani, cei detiné aci de indemana, au sapatu mai multe gropi nu de parte una de alta in alvia Streiului, si in fiecare au pusu deosebite pretiöse — apoi le au acoperitu si au lasatu apa pe éle; inse dupa ce au taietu pe robii ce au lu. cratu acolo, ca se nu scie nime de aceasta, afara de Bicilis omulu lui celu mai creditiosu acesta dupa mórtea Dnului seu, ca se intre in gratia Imperatului Traianu, au descoperitu numai o grópa de acélea, in memoria caria aici in locu au pusu Traianu aceasta pétra fara inserisu a Ddieiloru tarii Romane pe carii Traianu cu osebite iau onoratu pentru invingerile sale — iara in cetatea Sarmizegetusa au redicatu petra monumentale ce sau aflatu la Gradisce, cu inserisulu:

IOVI INVENTORI
DITI PATRI TERRAE MATRI
DETECTIS DACIAE THESAVRIS
DIVVS NERVA TRAIANUS
CAES. AVG.
VOTVM SOLVIT.

Alte ce se afla la Gruterus l. c. XXIII. 3.
IOVI STATORI HERCVLI. VICTORI. M. VLP.
NERVA TRAIANUS. CAESAR. VICTO DECE.
BALO DOMITA DACIA VOTVM. SOLVIT.
ASPICE. ROMVLE. PATER. GAVDETE QVI-
RITES. VESTRA. ISTA. EST. GLORIA

documenteadia cumca Traianu pe Hercule cu osebite iau onoratu, si familãa lui „Ulpia“ iau avutu pe Hercule ca pe unu Ddieu scutitoriu si tiitoriu, deunde si pe banii din anulu alu 5-lea al consulatului lui Traianu si pe alte monumente se lege „HERCVLI CONSERVATORI.“

Vedi cartea lui Dr. Heinrich Francke Edit. 2 pag. 168 si 169.

De aci ar urma se diceamu cumca la a. 1543 prin incurgerea apei sau spartu alta comora, de acelea ale lui Decebalu in carea au fostu mai cu sama bani de aur de ai lui Lysimachu pe carii era scrisu ΚΟΕΩΝ — si alte scule scumpe, de nu cumva lapadandu consumantia Istoriciloru contimpurani vomu dice aceasta vre a metekna pré acuta a calugarului Martinusiu.

Iara ce nume si mutari au avutu aceasta cetate ne póte ajuta numele locului, ce cauta spre cetate pana adi numitu „Seredei“ spre carele vine drumulu ce se desparte din drumulu lui Traianu si pogora pe costa in josu in alvia periculului Sibisie-lului, si de acolo trage catra „Seredei“ inse mai multu ne inviadia petra monumentale aflata aici la S. Maria pe carea o produce Zamosius p. 13 si Seivert N. 73 carea suna asia.

AVLVS. CRISPVS. E.
TRIB. VOLT. PRAEF.
LEG. XIII. GEM. PON
TEM. BELLORVM. IN
IVRIA. ET AMNIS VI
OLENTIA. DIRVPTVM.
POPVLO. PLEBIQ.
SERGIDAVENSI.
RESTITVIT.

din carea appare, ca numele cetatii au fostu „Sergidava“ — si locuitorii ei au fostu de rangu mai de josu ca acei din Sarmizegetusa.

In satulu „Orlea S. Maria la Biserica Rom. au fostu o pétra monumentala de marmore, pe carea inse frenta in mai multe fruste o au aplicatu batranii subu talpa casei unde locuésce parochulu si acum

numai de pe doue frenturi combinate se potu lege literale . . MORI . . . ; pôte se fie aceea ce o descrie Seivert Nr. 218.

(Va urma.)

Din Foile de Oliva.

RELEGEA CRESTINA SI LUPȚA SEU RESBELULU.

Relegea noastră nu sufere lupta, dicéu primarii chrestini, cari mai voiosi se ducéu la locul ucide-rei, decatu sa prinda arme. Una dintra asuprelele paganilor in contra chrestinilor era, pentru ca nu voieau sa se lupte, dreptificanduse cu aceea ca legea lor nu lasa lupt'a. Lupt'a ne face a nutri ura asupra celor, pe cari chresciunismul ne manda ai iubi.*) Ce ar fi de asteptatu, candu órecine in séra de lupta ar' indemna pe militarii ostasimeii, ca sa iubésca pe contrarii lor, si sa pasca in inima lor simtieminte de bunavointia catra aceia, pe cari voru sai stricide? Au n'ar produce una ca acésta cea mai amarita batere de jocu? Au n'ar raspunde li: acestea cuvinte suntu bune pentru beserica, éra nu pentru locul de lupta. — Au ducele armatei nu lar' prinde si inchide pe unulu ca acela care in trasta forma ar predica militariloru vendietoria? Unde se comanda la militari in legile de lupta estinsa, adunca si nemarginita charetate a noului testamentu? Au nu li se demanda a ucidere, si a lua resbunare in contra nemiciloru? Ce sufletu bate in peptulu celor, cari se lupt'a pentru bani? Au sufletulu charitatei si al inpaciunirei? Au pôte avé locu intru adeveru charetatea in inim'a celui, carele se întórce dela locul de lupta plaudendu de omorea nemiciloru sei? — Pasati la armata, si luati aminte rogatiunile ce se facu acolo apoi spunetimi a carui spiritulu e fetulu carele se roga, ca plumbulu lui sa nu smintésca viftina, tunetulu tormentulu sa fie spre prada mililoru, éra marea locul de momentu pentru multime? Suntu aceste simtiemintele chrestianismulu? Au charetatea lui Dieu, varsata de spiritulu santu in inimele ómeniloru, potese combina cu asemine fapte? —

*) Iubire dela lubere de unde Lubentina conu-mele lui Venus.

Caderea imperatirei romane Cútre-rielor'a sententia. „Celu ce apuca arma de arma va peri“ se vede inscrista cu litere de sange pe rotundulu pamentulu, pe mare, pe palaturile imperatoriloru, si colibele tieréniloru, pe casele de dreptate ale popóreloru, cumu si pe besericele loru. Imperiulu romanu gelniculu momentu a'tatoru centene de staturi a fostu urditu spre a adeveri mai luminatu de catu tóte alte natiuni mai vechi, ca legea violentiei continea in sine puterea de a se amistu pe sine. Potentiunea acestui imperiu intrunu periodu mai de optu secluri de ani. crescú ne'ntreuptu pana se facú dintro cetate unu imperiu potente ce imbraciosia in sine cele mai alése tieri din Africa, Europa, si Asia; legea in se remase totu de una legea violentiei, a silei. Resunetulu de lupt'a strabatú pana la silbele cele mai adunce, si mai umbrose; de unde Gothii, Vandalii, si unii destepatati de sunetulu cimpoaieloru accusera la serbarea de triumfe. Incurgerile loru inse fura inlirate si aseminau pariului de munte, ce se repéde cu violentia, si derima gradinele si seminatutele, inéca casele tieraniloru, si pradescce pastorii si turmele. Muntii alpici si Pyrenei faceu ingreditura infirma de aperatu in contra barbariloru din tierile geróse, carii descindundu intra canteece de lupta depe culmele muntiloru si inundandu desfatatórele campie ale Italiei si Greciei, facura pe romani sa marturisésca in spaimentarea loru, cumca dreptulu possiederei loru de a tatea tieri, ce se intendeu de la resaritu pona la apusulu sórelui, numai in puterea armelor fu redimatu. Cine sa fie in stare a descriere, chiara dupa natura tóte evenimintele luptelor celor desperate? Acestu imperiu, edificiu celu mai colosalu din tóta lumea cea vechie, in fapta nemica alta de catu templulu luptariloru neincetate, disparu suptu spada, si aprindietorea arma a barbariloru. Faimósele colonne inaltiate pe tiermii Oceanulu atlanticu, si pe ai riulu Eufratu, se nimicira. Acoperimentulu, ce se iutinsése peste centene de natiuni, murii cei gigantici, cari cuprindeu in sine o parte insemnata a lumii se sparsera, si se surpara. — Chiaru si insulu altaru alu Zeulu luptelor, cetatea cea multu laudata ce se dicea pe sine nemuritóre, dearsa pradata si sujugata. Din totu edificiu cestu marietiu si maiestaticu nu remase nemica in Europa apuséna decatu o multime ruine chaotice, si ici cole cate o columna. Singura inscriptiune, ce a remasu cru-

tiata de invingatori de pe monumintele imperatiei cei mai faimosi si mai potente dintre tóte imparetiile vechi, este profetia in modulu celu mai cutrieratoriu implinita. „Celu ce apuca arma de arma va peri“ (seu. „Fora arma sclavu vei fi.“)

DIN SAPATURELE DELA CUMEA.

Nece o cetate a Italiei nu trage asia tare luarea a mente a archeologiloru asupra sa, ca Cumea resiedenti'a artiloru si scientieloru pelasgice, tirhenice si finice, dupa straplantarea loru de in recaritu, la malurile marei mediteranie.

De intre tóte sapaturele, cate s'au facutu la numita cetate, mai de insemnatu suntu doue schelete de omeni, ce s'au aflatu intru o gropa, cu capetele de cera. Asupra acestor'a se nascú intrebaria, pentru ce s'au ingropatu aceste doue trupuri cu capete de cera? Neaflanduse nece o remasitia de osale capeceinei.

Professorii Fiorelli, Minorvini, si Quaranta desbatendu acésta cestiune au aflatu cumca opiniunea lui Fiorelli are cea mai mare valoare, — adeca:

In aceeași gropa s'a aflatu si unu banu de al lui Diodoleianu. Acésta templare facú pre Fiorelli se presupuna, cumca cele doue schelete aru fi trupurile unoru marturi de in Sec. III, si cumca capetele de cera li s'au pusu dupa decapitarea loru, pre in corelegiunarii aceloru viptime.

Este sciutu cumca legile romane, mai antaiu nu concedeau ingroparea criminaliloru. Dupa aceea a urmatu una ordenatiune, pre in carea numai capulu criminalelui se cerea, precumu se templare si cu Ioane Baptizatoriulu. La acésta templare amiciei, cumnatiu ucisului i faceau prototipulu capulu de in cera, si acatindulu de trupu lu ingropau la olalta.

S. M-i.

RESPIRATORIULU LUI IEFFREY.

Un'a de intre cele mai momentose inventiuni ale tempului presente e respiratoriulu, carele costa de intru o grathia de drotu, ce se lega de in aintea gurei si a nasului si impiedeca intrarea aerului uscatu, rece si pulberosu. Recel'a, mai alesu recel'a seaca in plumani si pulberea suntu ambe cele mai stricatiose plumaniloru bolnave, seu spre cataru si tusa disbonibili; pentru ca ambe aceste

grabescu bol'a de plumani, si aducu offica. De in care cauza medicii pre cei ce patemescu de plumani i inderepta, ca se iesa de in cetati, si de in tienaturile reci, afara la tiera, si in climate mai calduróse. — Respiratoriulu suplesce de in parte aceste doua midiloce vendecatiose. Compusetiunea respiratoriului e simpla. pentru ca elu costa numai de intr'o grathia simpla de drotu si de in mai multe lespedioru de argentu finu seu pulbere de auru. preste olalta asiediate, si obduse cu o materia suptire de metasa. Aerulu caldu si umedu ce iese de in plumani formeza in giurulu acestui aparatu o atmosfera umeda si calda, pre in carea aerulu celu rece si secu de in afara, ce intra in plumani asemenea se umediesce, si se incaldiesce; éra prin materia de metasa intrandu se curatia de partile pulberose: si asia pre in midilocirea acestui aparatu, numai aeru curatu, umedu si caldu intra in plumani.

Ca se respire asemenea aeru, au necesitate aceli omeni, carii su cercelati si infestati adeseori. de tusa, ragusire, apasare, impunsature in pieptu carii patimescu de resuflare grea. de nedusiela, si mai vertosu, carii tusindu scuipescu sange. Asemenea patemasi, deca nu au módru de a se cura radicalu in aeru liberu, si curatu, nu debuescu nece odata a se lipsi de acestu respiratoriu, nece a esi fora de densulu in aeru rece, aspru si pulberosu, fora de periclitarea sanetatei.

Respiratoriulu e unu midilocu neaperatu necesariu pentru acei patemitori de plumani, carii nu se potu stramuta pre tempu mai indelungatu intr'o clima mai caldurosa, seu pentru aceia, carii nu potu petrece totdeuna intr'o casa in carea strabatu radiele sorelui, unde aerulu diua, noptea e intruna caldu si curatu. Ca respiratoriulu se pota respunde mai bene scopului, debue portatu de catra cei ce patemescu de pieptu, — ale caroru plumani nu-su inca de totu stricate. — de a porurea diua, noptea, la lucru, in petreceri, ver'a iern'a totu de una, candu aerulu de respiratu va fi rece si necuratu. Dupa o indebuentiare a lui mai indelungata se potu redica tote durerile de pieptu. si vital'a se pote prelungi. Si tiendu ca cea mai mare parte a omeniloru morbosu mai vertosu a celoru literati, — patemesce si more de bola de plumani, asia ar debui ca respiratoriulu se fia de catra toti medicii si laicii mai pre susu pretinutu de catu untur'a de ficati (Rebertson) carea numai ca un-sura opereza.

D. Bandagist Ioh. Reichel in Lipsia, a caruia nesuentia de a pururea e, ca inventiunile, cari cadu in sfer'a mediurilor vendecatiose, se le perfetiuneze, si se inlesnesca pentru tote clasile poporatiunei castigarea instrumentelor sanitarie, fericitorie de familie intregi, — prestéza aste respiratoria, dupa diversitatea temperaturii, si intr'o forma esteriore mai multu au mai pucinu elegante, dupa placere, — cu 3½, 6, 8, 10 si 12 Thiri.

S. M.

UNU CERCULARU EPISCOPESCU.

Amatorilor in Christosu Frati, si Fii! Din foile diurnalului national „Gazeta de Transilvania“ va fi cunoscutu Fratieloru Vóstre, ca onorat'a redactiune a meritulu diurnalul si a inconosciintiatu laudavera vointia de a oferi jumetaté dia venitulul foieloru redegate de sine spre aredicarea unei scóle de agricultura, pentru natiunea nóstra, crediendu, ca acésta marimimosa oblatiune nu va gresi, de a stérni cele mai sincere sintiemente de bucuria in reptulu fiecarui binesimilioriu despre inaintarea culturi nationale, si pentru aceea se va nasui fiecarele cu puteri incordate de a contribui spre scopu asia santu, si de mai mare folosintia. Ve lassamu Fratieloru vóstre tuturoru — ca recugetandu nu numai marele folosu, ce va se resultedie din nescari intreprinderi ca acestea peste totu poporulu romanu, punenduse una base asia solida pentru cultura agraria — ce estefundamentulu fericitati materiale, fora si luminaresi comune, ce va se se respendedie prin foile publice, si pe viitoriu peste intregulu publicu romanu. — Se prenumerati si Fratieloru Vóstre — putendu fi — fiecarele pentru sine, era de nu, cate doi la olalta pe diurnalulu nationale „Gazeta de Transilvania“, fora de aceea pentru facare comuna besericesca sa se prenumere cate pe unu esemplariu din meritele foii, si aceea sa se infintiedie cu inceputulu anulu 1854 si de acólé incolo pe totu viitorulu, intielegunduse de sine, ca si pe mai multe esemplare inca se potu prenumera, numai se nu fie cu ingreunarea venituriloru besericesci, mai alesu ghesinduse acele aitre camu subtiri. — V. A. Diaconiloru se lasa

strinsu de a inconosciintia numele si numerulu prenumerantiloru din Districtulu ordinatu. — Datu in Urbea-mare 30 Decembre 1853. Binevointe: Vasiliu Erpu.

КОНГРЕСЕЛЕ ШТИИДИФИЧЕ.

Вреи съ штии, ленторизме, че сънт конгреселе с. адвъриле штиицифиче, ши че фолосекъ? Саи дндерентъ къ минтеа спациалъ де кътева мii де ани. Имациндii фамилие респондите не кьмпьри, ши прин пьдъри. Вей зиче, къ мерцетъ пре апропе де Adams, съ айви пьцилъ рьвдаре. Ънъ омъ де пре ачеле тимъри вътръне фаче о дескоперире прин касъ, о прин истрера минцеи сале, п. е. аолъ арагрълъ, ши кьдетъ съ таие пьтънтълъ къ елз. Чи не ва лза фолосекъ? Вей зиче къ аолъторизлъ, та аолъторизлъ ивмаи сипъръ, ши елз дикъ ивмаи дн микъдъ нордизне. Дичетъ, дичетъ чеи омини респондиди се дивечинезъ. Аолъторизлъ арагрълви е нечиоъ къ аолъторизлъ сачеи, ши о сьтъ де фамилие, каре авеав аша зикъндъ о сьтъ де ивечъни диверсе зна кьте зна ла вртъ ва аве фиекаре о сьтъ. Ма вей зиче къ ачесте сънт лавделе содидетъдii нъ а ле конгреселоръ штиицифиче, та че сънт конгреселе штиицифиче дакъ нъ сънт о позъ апликьчине а идееи социали? П. е. зънъ ромънъ иравъ дн Бьксрешти дннi вате канълъ кьт с'ар истрé ивче темей ськъръ ла едъкъчинеа попорълви дикъ че се ва кьръди дера де стреини, алдоиле дн Съвиниъ фаче планъ кьт с'ар истрé итродъче, лъди, ши перфенчинеа индустрия ла ромъниi дн Ардеалъ, алз треиле де ла Блажъ таръ фаче планъ пертръ зънъ истритътъ, моделъ де арикулътъръ, алз патръле де съ Кодръ кьдетъ диче тинъ ар истрé конгривъи ши весерена ла кьлтъра лимбей, алз чинчеле ла Арадъ: Дн че фортъ амъ ажъцие ка съ авемъ ачечани ортографъи къ лигере тоди ромъниi. Дакъ поръ ретънэ вървадii ачентиа тотъ не ла каселе доръ, идееле доръ воръ тръи ши се воръ дигрона димпрезънъ къ еи, алторъ оменi изднъ фолосекъ воръ адъче та дакъ се воръ аола димпрезънъ, атъчи атъла фаче ка ши кьндъ ай шьлатицика минтеа ши идееле зънъа, къ минтеа ши къ идееле челораланди. Дивьдатълъ дн Бьксрешти ва кьпошме идееле челви дн Съвиниъ, Блаж, де съ Кодръ ши Арадъ ши виче верса. Анои фийндъ вървадii ачестиа димпрезънъ, се воръ истрé ажъта, дндрента, ши ши воръ истрé ши контразиче къ фо-

лосъ, еаръ de vorъ оі деспърциі, ши ва ствдіа фікаре сінгъръ дн стаңда са, атънци, нъ се ва нвте фаче нїмїка дїн тоте ачесте, къ отълъ маї нїчї одатъ нъ vede скъдерїле нценїлъвї пропрїс, ши а ле нъсеїзїнеї сале. Акум нъпе ка дн локъ de чїнчї съ фїъ чїнчїзечї адънаці ла знъ конгресъ, нъ везі че мїнънатъ сѣмъ de idee ши квопшїнде с'ар наште de ачї? Ма поте веї зїче, къ пентрѣ ачееа с'а афлатъ тїнарїлъ, ши се тїнърескъ кърциле ка съ се дїделегъ чеї дївїдаци; ма гоїдї потъ сїзне дїн сперїїнцъ лънгъ, къ кърциле челе тїнърїте ншмаї не жметате не сїзнъ лъкрърїле, ши de тълте орї нїле сїзнъ рѣъ. Апої тълте обсервѣїзїнї, каре алтїнтрѣ сѣнт преїїосе, нъ се тїнърескъ пентрѣ къ се паръ а фї лъкрърї търънте, ши трекъторїе. Апої тїнърїгълъ кърцилоръ конскъ, кшпъратълъ лоръ днкъ конскъ, ши а ле лъдї претъїнде, ши але аве претъїнде маї къ е къ пентїнцъ. Апої ла зрїтъ тїнарїлъ маї аре ши гревътїдї de стилъ, ши алте днлъркърърї de тотъ сортеа, каре ворва нъ ле аре; н'аї вѣгатъ de самъ къ маї нїчї знъ скїторїс нъ скрїе аша кшн ворвеште, фїкаре се адоперъ а скрїе кшн потъ маї пре сѣсх, че зрїмѣзъ d'аїчї? Ачееа къ чеї de не жосъ нъ лъ дїделегъ. Апої дактї контразїчї кшва дн тїнарїс, аста тотъдешна е знъ лъкръ odїосъ, зрїчосъ, дїн каре de тълте орї се вакъ черте неїтїквате; дїнкотрѣ ворва маї пре зшоръ се ретраде декътъ скрїсореа, сѣз се стъпнъръ къ дълчѣда кътъръреї, сѣз фїїндъ дшпревнъ ла о петречере, зиде нїмїле се моїъ ши се факъ маї днлъркърърїе. Везі дар карїсїме ленторїс къ н'аї кѣвнїтъ нїчї о дагъ съ ворвештї рѣъ de конгреселе штїїндїфїче. Дактъ кшцедї кътъ de зрїчосе сѣнт ствдіеле солїгарїе, ши кшн ле днлърлченїте дшсодїреа фрѣдѣскъ!

Поте ши веї маї зїче ла зрїтъ, къ че фолосъ адъкъ конгреселе ачесте сѣрачїлоръ, ши нълѣлѣлї ка съ ле дорѣскъ тоці, ши съ се вѣкрѣ de еле ка de сервѣторїа знї сечерїнъ тшносъ? Ръснїндъ, къ конгреселе штїїндїфїче ажътъ штїїнделе, ши штїїнделе ажътъ арциле, менштерїїле, агрїсатъра ш. а. аша кътъ ла зрїтъ аш нвте зїче къ конгреселе штїїндїфїче дшнлъ сакълъ de грѣъ, ши шестарїлъ de ланте фѣккндъ агрїї ши рѣтърїле маї фекндѣ къ ірїгълїзїнеа ши кш алте мїжлоче, ши дшлърлзїндъ аспрїїнеа клїмеї, пентрѣкъ ачееа се штї, къ ншмнїтълъ къ атѣтъ е маї фекндъ, ши клїма къ атѣтъ маї дълче, къ кътъ штї отълъ съ се фолосѣскъ маї вїне къ нвентеле челе позе, ши къ кътъ дшвадъ маї вїне а се сервї къ че е

внш, ши а репара рѣлъ. Ма съ лъсѣмъ консїдерѣчїзїїле ачесте, ши съ обсервѣмъ, къте обїепте de таре дшсепнїтате аз траптатъ дн конгресе вѣрвадїї начїзїлоръ лшїнате; траптатъз деспре торвї, деспре стрїкъчїзїнеа аерлъзї, ши кштс'аръ нвте ordїна шмаї вїне оспїталїле, дн каре се дъ локъ тѣтъроръ сѣрачїлоръ пентїнчїошї; траптат'аз кшн с'аръ нвте нкораціа оменїї ла кълът ра ардїлоръ, ла індъстрїѣ, ши комерцїѣ, къ че мїжлоче с'аръ нвте редїка сколе пентрѣ шїїнцѣ, кшн с'аръ нвте дшвѣца попорълъ дн челе маї екъръ тїмнъ ка съ штїѣ леѣе ши скрїе, ши съ зївъ квопшїнделе, челе че сѣнт печесарїе фїкърї економъ лшїнате; трактат'аз деспре опореа ши респентълъ къ каре сѣнт деторї Domnїї, ши авїтърорїї de ла четъдї, авїтърорїлоръ de ла царъ. ши опърарїлоръ, ка съ нъ се дїлъ маї вшї знїї de кътъ алдїї пентрѣ дїверсїтатеа кондїціанеї, ши съ нъ ши маї ватъ жокъ знїї de алдїї кшн фѣчѣлъ маї de тълте, ма съ кшпоскъ къ нъ потъ трїї знїї фъръ de алдїї, ши съ се дшведе а се стїма. мї а съ атаре ка фрадїї. — Тотъ дн конгреселе штїїндїфїче аз траптатъ ши деспре модълъ кшн с'аръ нвте реordїна стѣвїлїмїнтеле de вїнефїчїндѣ, кшн с'аръ нвте редїка претъїнде кассе de крѣдатъ, содїегъдї de ажторїс дшпрїшзтатъ, содїегъдї de операрї, локърї de скъпаре пентрѣ прѣнчї, ши алте нстїтутѣ de ачесте, дїнтрѣ каре зїеле сѣнт дшфїїндатѣ ши дн цѣра пострѣ, ши аръ девѣ съ се дшфїїндезе ши маї тълте.

Везі, ленторїїле, къте лъкрърї с'аз траптатъ дн конгреселе штїїндїфїче, ши іо нїчї не жшмътатѣ нъ ле ашн ншмъратъ къте се маї потъ трапта; ма нїчї къ ера печесарїс а ншмърѣ маї тълте, пентрѣкъ веркаре обїентъ дїн ачесте сїнгъръ днкъ демъстрѣ фолосълъ. ши кїаръ печесетатеа атъроръ конгресе, іале ншмаї нъ рѣндъ, ши кшрѣтъ, дактъ аї рѣгазъ, оре н'аръ мерїта дштрѣ аде-вѣръ ка съ съ окъне къ еле вѣрвадїї пострїї чеї маї лшїнаци? Іо аша кредъ къ фортѣ аръ мерїта; зїтѣте ншмаї ла тълдїїнеа ортографїе-лоръ постре къ лїтере, ши мї сїзне, оре н'ар фї тїмнълъ съ еїїнъ одатъ дїн днлъркъръгъра аста вавїлонїкъ ши съ ашѣзѣмъ о ортографїе котвнъ, каре de ши н'ар фї de окандатъ кїаръ дшнъ гъра фїкъръвїа челе ншдїнъ с'ар апронїа, ши ар фї нортъ пентрѣ тоці; ма токма ши дактїдї маї плаче а ста лънгъ ортографїа нърїнтелъзї Кїрїлъ. кшн се зїче, днкъ ддї кавъ съ дорештї атаре конгресъ, ка сѣдї десѣшзърї вшпреле зчїзїнї, ши

съ веzi кѣт с'ар маi пѣтѣ съсцине ачасть орго-
графіе дн контра вотърлорѣ цепенеръчизнеи новисиме,
каре пѣтаi вре съ шгіе де еа, ш. а. е. и.

ПАТРУ РЕГУЛЕ

IN KONTRA TEMEREI DE MOARTE.

Ничи зп феліа де темере нѣ фаче не от маi
непорочит де кѣт чеа де моарте. Не темет де
ачеа де каре нѣ нѣтем скѣпа, ші каре поате съ
не съириндѣ дн фіе каре момент; нѣ не въкърѣтѣ,
декѣтѣ гретърѣндѣ, асгѣ темере, де а перде віеаца, не
фаче съ о ші пердем дн адевр. Паре ори ведемѣ не
ачел че трѣште дн о некомпенитѣ темере де моарте,
ажвнѣнд ла о върсгѣ де вътрѣнеце адѣнчі.

„Ізвеште віаца фърѣ съ те темі де моарте“
есте о максимѣ, ші зрѣнд еі, ноці віецѣи ші дн-
делзгг тимп. Ачеі че нѣ пог съ се вѣндече де
темереа де моарте, четеаскѣ дар аиче кѣтева
регзле фоарте сѣмиле, че нѣ сънг скоасе дн спе-
квлациле знеі метафизиче къртенитоаре, чі, каре
адевр се басѣзѣ не есперіенціѣ.

1. Трезве съ те фаміларісезі кѣ ідеа мордеі.

О маре спінтѣ плінеск ачеі че катѣ пресер-
вативе дн контра темереі де моарте, дн днденѣр-
тата ідеа а знеі катастрофе де каре нѣнікѣ нѣ не
поате крѣца. Асгѣ ідеа, че чінева крѣде кѣ аз
днденѣртат'о, не тог дезна се днгоарнѣ ізте дн
шнзѣтѣ кнд чінева гндеште маі нздін ла дѣнса,
ва днкѣ пѣн? ші дн тезѣл пѣтчерімор ші аа
пѣсърѣі, еар атѣичеа. ловігѣра че о дѣ есте кѣт-
плігѣ. Дн контрѣ, кнд чінева се фаміларісѣзѣ
кѣ дѣнса, атѣнчі тогѣ че еа днфѣдошѣзѣ
де днспншмѣнторіѣ, пере; ші дн фіне, ажвнѣче чі-
нева ла ачеа ка съ нѣ маі сѣмдеаскѣ нѣчі о емо-
діе. Оксервезе-се солдатѣл, марінаріѣл, лѣкрѣ-
торіѣл ла шіне, ші съ ші се снѣе дн каре класѣ
се пог гѣсі оатені маі феріціці ші маі воіопні?
ші пентрѣ че аста оаре? пентрѣ кѣ, тог възнд
моартеа снѣнзѣратѣ де-асѣра канѣлѣі мор, іі с'аз
дѣвѣдат а о деспрѣдѣі. Нѣтаі ачела сънгѣр зї
лівер, кареле нѣ се темѣ де моарте; не дѣнса
нѣнікѣ дн лѣте нѣ поате съл кѣтшѣзе, нѣчі съл
факѣ непорочит; ініта са ́ еі пѣнѣ де ачел кѣраѣѣ
стагорікѣ, че комѣнікѣ маі пѣлѣтѣ еперціе днсѣшн
пѣтереі віецѣитоаре ші кареле прін ачѣаста ажвнѣче
а фі зп міжлок сѣгѣр де а днденѣрта моартеа.

Асгѣ практикѣ маі аре днкѣ ші ачел аван-
таѣѣ, кѣ еа днтрѣште не от дн каріера віртѣ-
дѣі ші а дндѣрѣрѣі. Кнд ла вре зп кас кѣ дн-
тѣшпларе вреа съ шгіе, деакѣ зп лѣкрѣ зї дрепт
сѣз пѣдрѣнт ші атѣичеа ел днш фаче сѣнгѣр дн-
тревареа. „Кѣт аі лѣкрѣ тѣ акѣта деакѣ дн мо-
ментѣл ачѣаста теаі гѣсі дн оара чеа де не зрѣтѣ,
орі чѣл нздін кѣт аі дорі сѣ фі лѣкрат.“ Деакѣ
ресіціці дн контра кѣіва зрѣ сѣз пѣзѣтѣ, деакѣ
те дншнѣче доріціа де а'дн резѣнпа вре зп афронг
гндеште нѣтаі де кѣт ла оара чеа де не зрѣтѣ,
ла пѣоеле рѣлациі че вор есіста пентрѣ поі дн
чѣалалѣтѣ віеацѣ, ші фіі сѣгѣр, кѣ орі че ідеа рѣа
ші ресѣзѣнѣтоаре дн' се ва стѣнѣче не лок. Моті-
вѣл ачѣестеіа нѣї алѣтѣ, декѣтѣ кѣ скітѣнѣнд ші тѣ-
рпнд локалѣл счѣнеі, пердем дн ведепе мічїле кал-
кѣле де інтерес каре маі тог де-а-зна не детѣр-
тїнеазѣтѣ, тоате лѣкрѣрїле атѣичеа ші се араѣтѣ сѣз
адеврѣтата мор фортѣ, ілѣсїеа пере, ші нѣ не
рѣтѣне де кѣт рѣалїтѣтеа.

2. Ідеа марілор сѣферіціці ла моарте, нѣі де кѣт.
зп прежѣдецѣ.

Мѣлте персоане се темѣ маі нздін де моарте.
де кѣт де ачѣеа че мор лї се пѣре, кѣ ар трѣвѣзї
сѣ се пѣтреакѣ дн поі ла ачел момент днлалѣтѣ
еле днш фак о ідеа кѣ тогѣл есѣра-ордінарѣ де чѣле
днн зрѣтѣ оаре, ші деспрѣ ачѣеа че се пѣтрѣче
кнд сѣлѣтѣл се десѣрѣдеште де трѣн. Днсъ,
тоате ачеле сѣнг кѣ тогѣл днсїте де фондментѣл.
Отѣл нѣ поате се аївѣ нѣчі зп сентїментѣ де
моарте; кѣчі, а тѣрї, ва сѣ зїкѣ а перде пѣгѣрѣа
віецѣитоаре, каре пѣанѣрат трѣзве съ фіе міжло-
кѣл прін каре сѣфлѣгѣл сїмте не трѣн. Аша дар
кѣ кѣт вом перде пѣтереа поастрѣ віецѣитоаре,
кѣ атѣта пердем факѣлгѣтеа де а сїціці ші комптіціа
ші поі кѣ нѣтем перде віеаца, фѣрѣ ка, тог днтрѣн
тімп, ва кіар ші дншнѣче, сѣ нѣ фі пердѣт сентї-
ментѣл фїнѣцѣрѣі, кареле чѣре о маі марѣ делїка-
тедѣ дн органе. Ачѣаста не аз арѣтат'о кіар ші
есперіенціа, кѣчі, тоці ачеі че с'аз крѣзѣт де
морціці ші с'аз рѣдїтѣрнат ла віеацѣ, аз асїгѣрат
кѣ іі нѣ се сїмдіаз тѣрпнд, ші кѣ аз нїкат нѣтаі
фѣрѣ кѣпонтїцідѣ.

Конѣлзїїле: агонїїле, ші цѣмерїле кѣторѣа
персоане тѣрпнтѣ, нѣ трѣзве сѣ не нѣе дн тїрѣрѣі
кѣчі, ачеле сѣтїне, ачеле днгѣшплѣрї нѣ фак сѣ
сѣфере де кѣт не спѣтаторї, еар нѣ ші не тѣрпн-
тѣл, че нѣ ресіціте нѣнікѣ. Ачѣаста ар фі ка ші
кѣт ат вої сѣ жѣдекѣт деспрѣ сїмдірїле знї

епилептик, prin kovvaziiile la care este svez
k'nd el n'are nici cea mai mik' k'nohtind' des-
pre a ceea ce ne kazesez' d'itric'area.

(Va zma.)

ЕРЕМІТЪЛЪ ДІН КАРНАЦІ.

Авеа се лініштісе к'мпіа де стрігаре
Ші м'вдїї де реснегъ де т'вз съдетъгоръ,
К'ндз еакъ позе чете педестре ші к'ларе
С'апроніе де деаръ кз пасз д'ичетішоръ.

Адвкъ еле врвнъ віне деравзаві че деме
Съв варга д'пільреї де секвлі не'пчетатъ,
Ск'налворъ де з'вз монстръ ч'а зіскъ. къ нъ се
теме

Де - д'итреара Езропъ, не таре ші зскагъ?

Де поз се'пчїнде червзл кз порі ка де прочель,
Ші аервзл д'ичене а фї с'вфокъторъ,
Вїеаца оменеаскъ, ка шї'птр'о чїтаделъ,
Аштеапъ позе спасте, врзїте ші оторъ

Де н'аръ авеа патъра потере маї деплївъ
Ка вер ч'а статъ д'н лъте д'атъте мїї де ані,
Азі гловзл н'аръ фї алта, де к'тз н'маї р'ївъ,
Д'н каре ларъ префаче кр'делїї де тїранї.

Асквндъсе р'чїзнеа а отвлзї к'взвнъ,
Прїн каре се дестїнде де тїгръ ші де лез,
Асквндъсе крештївзл, кз леце'шї дїпрезнъ,
Де оръ че елз д'лсвнї ажъгъ-ачеста рес.

Сеаз чїне ва да самъ де трїстеле фїїнде,
Че фомеа ле констрїнде шї сгренїгвзл варваръ,
Се черче р'гъчїте прїн м'вдїї демердї ск'тїнде,
К'ндз патрїа лоръ деме шї с'вффере амаръ?

Ачеста е дестївзл знанеї креатъре,
Д'н секвзлз л'мїнеї атъгъ де преф'кзгъ,
Ка с'вфлете 'нтре сіне съ нъ фїз секъре,
К'шї воръ ск'тївїеаца, т'варъ не з'вз мївзгъ?

Дої домпїторї се чеартъ, к'чї з'взїаї лїсесште
Д'н тїгвзлз чезъ таре о кодъ де к'взїтз,

Din asta ese-o l'p'te, че стрїкъ шї р'неште
Ла мїї шї мїліоне лїнїштеа пре п'мжнтъ.

Деравзлз ласт-арагрвзл- фамїлїз шї касъ,
П'рїпдїї н'шї vedz фїїї де локъ, сеаз маї м'вдїї
анї,

Се папште лїс'н деаръ, невоїеле-о апапъ.
Еар' остеа п'внде калкъ к'пнтїгъ тотъ д'ншманї.

Оторвзл се лъдеште, ка пегъра не м'вте,
Д'н дреапта шї д'н ст'лнга ф'гъз чеї персеквтадї,
Де грацїз н'ї ворвзл, к'чї л'птеле с'взъ кр'вте,
Ш' ост-анїї п'шкъ, таїе кїаръ пр'вчїї пеквзпадї.

Din z'vї д'нфлорїторе, палате grandїосе
Рет'взл н'маї р'їне, съ фїз т'ртърїї
Де номпа шї де л'квзлз, де т'внї інд'стрїосе,
Ма totodatъ дренте м'сг'р'рї центъз чеї вїї.

Че ск'ртъз дївз т'оте'н лъте, шї еатъ к'вм
р'неште
Фїїндъ не фїїндъ де зілэ шї д'аверї!

Д'н сіпзлз з'вї спїртъ дїн тартаръ се зреште
Discordia, че папште ресвель ш' д'п'р'к'ерї.

Ме мїрз, къ н'аз р'шїне, кз т'внї п'тат'н с'вде
А тїнде м'вд'шїт' п'рїнтелзї черескз,
Че vede dїн п'лдїме, не вед'ва к'вм п'л'пде,
Орфанїї шї в'т'р'нїї прїн м'вдїї к'вм р'гъческз!

К'вм потъ ф'д'арї д' ачестїа к'лва не еар'ъ
verde

К'ндз еї тремїгъ с'вдете ка ф'л'дере дїн порї,
Ав'ндз д'итъз немїка а стїнде шї а перде
Пре чезъ кз еї д'з'вз с'вфлетъ, не ф'радї шї
не с'впорї.

К'ндз тїгрвзл шї хїена, че н'аре мїнте'н сіне,
Нъ т'р'взр' вїеаца ла чеї д'з'вз соїз кз еа,
Ат'вчї ф'нг'г'радї D'omne, че сеат'взл кз тїне,
Л'зкр'вдъ маї кр'вдъ ка феара, че леце ва авеа?

Д'н ск'ртъз есе де с'нтъ тїнаръ:

КЪЛІНДАРЪЛЪ НОПОРЪЛЪІ РОМЪНЪ

de

Georgis Bariçz.